Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Trini Orue-Etxebarria Elorrieta

Derio, Bizkaia
(1943-2017)

Aurkibidea

Biografia

Derion jaio zen.

Zintak

DER-021

- **Proiektua**: Tximintx euskara elkartea
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Rodriguez, Txerra - Zubiri, Itsasne
- **Data**: 2011-01-24
- **Iraupena**: 92 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Zubiri, Itsasne

Pasarteak

1. Baserriaren egitura

- **Erref**: DER-021/003
- **Iraupena**: 0:02:52. **Hasi**: 00:04:48. **Bukatu**: 00:07:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Berak lo egiten zuen bi izekorekin. Ia baserri guztia kortarako erabiltzen zen. Beheko aldean bi logela eta sutea; goian logela bat. Berak sutean lapikoa eskegita eta behean sua ezagutu zuen; behea lurra bezalakoa zen. Baserria animalientzako zen: untxiak, behiak eta txerriak zituzten. Esnea ere saltzen zuten eta baserrian arrautzak eta esnea baino ez zen gelditzen; gainerakoa (frutak barne) plazan saltzen zen.

2. Bilboko plazara

- **Erref**: DER-021/004
- **Iraupena**: 0:01:34. **Hasi**: 00:07:40. **Bukatu**: 00:09:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Artxandatik Bilbora joateko ordaindu egin behar zen, gerora kendu egin zuten hori. Berak izeko laguntzen zuen plazara eta berarentzat jai itzela zen. Goiz-goizetik irten eta arrastian itzultzen ziren. Baserritar asko gurdiz eta astoz geltokiraino joaten ziren. Trena hartu eta bueltan berriro hartzen zituzten astoa-eta. Bere izeko oinez joaten zen.

3. Eskola garaiko olgetak

- **Erref**: DER-021/005
- **Iraupena**: 0:06:08. **Hasi**: 00:09:14. **Bukatu**: 00:15:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Bera joan zen lehenengo eskola etxe alboan zegoen, hilkutxak egiten ziren etxe batean. Jolas orduetan hilkutxetan ezkutatzen zen. Gero Aldekonera joan zen eskolara eta berak ez zuen jolas-ordurik izaten, ordu horretan esneaz arduratzen zelako; arrastietan behiak jagoten zituen. Beti negarrez zebilen. Maisua ez zuen gustukoa jo egiten zuelako. Neskak eta mutilak bananduta zeuden. Billete, txapa eta ezkutaketara olgetan ziren. Billetetara sari bat irabazi zuen. Behin andereño batek Santo Domingora eraman zituen erre zen etxe bat ikustera. Baserritarrek erretzen ziren etxeak konpontzeko ahal zutenarekin laguntzen zuten.

4. Erlijioak bekatutzat zuen Trini

- **Erref**: DER-021/006
- **Iraupena**: 0:02:00. **Hasi**: 00:15:22. **Bukatu**: 00:17:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkongabeak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:
Mojekin beti harreman txarra eta erlijioarekin beti arazoak izan zituen ama ezkondu gabekoa izateagatik: bera bekatua zen. Ez zuen ulertzen zergatik ume askori ez zieten uzten berarekin ibiltzen. Mojek asko jotzen zuten; josten ikasi zuen haiekin.

5. Ezkondu gabeko ama

- **Erref**: DER-021/007
- **Iraupena**: 0:01:58. **Hasi**: 00:17:22. **Bukatu**: 00:19:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkongabeak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:
Ama bigarren aldiz haurdun gelditu zenean, ez zegoen ezkonduta eta ezkontzera behartu zuten, garai horretan hori ez baitzegoen ondo ikusita. Berak ama haurdun zegoela esaten zuenean, jendeak barre egiten zuen eta ez zuen ulertzen zergatik. Berak jasotako gaitzespena ez zuen ulertzen.

6. Inguruko erromeriak

- **Erref**: DER-021/009
- **Iraupena**: 0:01:55. **Hasi**: 00:19:40. **Bukatu**: 00:21:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Erromeriak Derion eta Zamudioko plazan egiten ziren. Senarrarekin Asuara joaten zen. Orkestra batek jotzen zuen, tiketa erosi eta dantza egiten zen. Mutilek ordaintzen zuten.

7. Zinema eta mutil-laguna

- **Erref**: DER-021/010
- **Iraupena**: 0:03:05. **Hasi**: 00:21:35. **Bukatu**: 00:24:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:
Mutil-laguna Bilbokoa zen eta domekatan goizez zinemara joaten zen berarekin, lehenago mezara joan eta etxean garbiketak eginda. Bazkaldu ostean ere laster joaten zen kalera gero hamarretarako etxean egon behar zuelako. Batzuetan, Artxandara joaten zen oinez eta han mutil-lagunarekin txorizoa eta txakolina hartzen zuen. Aurrerago Enrikerekin, mutil-lagunarekin, Pagasarrira joaten zen eguna pasatzera, han Enrikeren aitak borda bat baitzeukan.

8. Garraiobideak: trena, bizikleta eta motorra

- **Erref**: DER-021/012
- **Iraupena**: 0:01:32. **Hasi**: 00:24:50. **Bukatu**: 00:26:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak

Laburpena:
Asuara eta Mungiara joaten zen mutil-lagunarekin erromeriara trenez. Mungiako trena ez zen Deriotik pasatzen. Leku gehienetara oinez joaten zen ez baitzeukan bizikletarik, baina Enrikek, mutil-lagunak, bazeukan. Aurrerago Enrikek motorra erosi zuen, baina ez zion erabiltzen uzten.

9. Jaietako giroa

- **Erref**: DER-021/015
- **Iraupena**: 0:04:35. **Hasi**: 00:31:33. **Bukatu**: 00:36:08
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa

Laburpena:
Loiuko eta Derioko jaietara jende pila bat joaten zen. Kamioiez joaten ziren: bata 9etan itzultzen zen; bestea beranduago helduekin. Azkeneko musika izaten zen onena. Orkestrako musikariak ia beti jende bera izaten ziren. Derioko dantza-taldeak egoten ziren eta batzuetan aizkolariak. Karameleroak ere ibiltzen ziren jaietan, hau da, gozokiak saltzen zituztenak. Berak bazeukan eskuzabala zen osaba bat, beti dirua ematen ziona.

10. Auzo-eskolako gorabeherak

- **Erref**: DER-021/019
- **Iraupena**: 0:02:49. **Hasi**: 00:39:24. **Bukatu**: 00:42:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Barriadara beste auzoko jendea joaten zen. Zamudioko eskolak oso urrun zeuden. Kurtso guztiak batera zeuden eta ilaratan antolatzen ziren. Andereño batek erregelaz jotzen zuen. Berak beti negarrez bukatzen zuen. Etxerako lanak amaitzeko zailtasunak edukitzen zituen arratsaldez behiak jagoten zituelako; izekok laguntzen zion etxerako lanak egiten.

11. Eskola eta 'Cara al Sol'

- **Erref**: DER-021/021
- **Iraupena**: 0:00:54. **Hasi**: 00:42:27. **Bukatu**: 00:43:21
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Goian, eliza alboan, zapatuetan dotrinara joaten ziren: han gurutze handi bat zegoen eta don Tomas abadeagaz kantatzen zuten. Eskolan ere abesten zen.

12. Seminarioko abadeak eta kuartela

- **Erref**: DER-021/022
- **Iraupena**: 0:02:06. **Hasi**: 00:43:21. **Bukatu**: 00:45:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Seminarioa

Laburpena:
Seminarioko abadeak bere etxetik paseatzen ziren. Berak "cuervos" deitzen zien. Bazegoen seminarioan Lekeitioko osabaren lagun bat, askotan etxetik ibiltzen zena. Seminarioan be kuartel bat zegoen eta etxetik pasatzen ziren zaldiz praktikak egiten-edo.

13. Guardia Zibilak beti galdezka

- **Erref**: DER-021/023
- **Iraupena**: 0:01:23. **Hasi**: 00:45:27. **Bukatu**: 00:46:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Polizia

Laburpena:
Bikotean ibiltzen ziren eta etxetik galderak egiten pasetan ziren. Batzuetan goizez eta arratsaldez. Asuan zeuden.

14. Arropa: beti gonak

- **Erref**: DER-021/026
- **Iraupena**: 0:00:43. **Hasi**: 00:48:04. **Bukatu**: 00:48:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:
Lehen ez zen arroparik erosten eta berokiei buelta ematen zieten. Ez zituen frakak erabiltzen eta mediak ezkutuan.

15. Gaztetako mutil-lagunak

- **Erref**: DER-021/027
- **Iraupena**: 0:04:18. **Hasi**: 00:48:47. **Bukatu**: 00:53:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:
Lezamako mutil-lagun pare bat izan zituen. Senarra Bilbokoa zen eta beste lagun batzuekin joaten zen Zamudiora dantza egitera. Berak josteko klaseak Bilboko Alde zaharrean hartzen zituen eta Enrikek, bere senarra denak, begia bota zion ordurako.

16. Francoren heriotza

- **Erref**: DER-021/029
- **Iraupena**: 0:02:10. **Hasi**: 00:54:46. **Bukatu**: 00:56:56
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:
Franco hil zenean, bere aitaginarrebak ardo botila bat atera zuen, gordeta zuen erreserbakoa. Ireki eta garraztuta zegoenez, bota egin zuen: "hemos esperado tanto a que se muera...". Derion ez zen asko ospatu: jendea beldur zen, frankista asko zegoen. Gainera, baserritarrak ez ziren arduratzen politikaz.

17. Lana eta kanpotarrak

- **Erref**: DER-021/031
- **Iraupena**: 0:04:32. **Hasi**: 00:58:00. **Bukatu**: 01:02:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Ekonomia eta industria » Boom industriala

Laburpena:
Baserritik kanpo emakumeek batez ere josi egiten zuten. Berak ere Alfen egin zuen behar. Apurka-apurka jendea joan egin da herritik. Kanpotar asko etorri zen Deriora lan

bila: maleta handiak zekartzaten eta familia osoa logela bakar batean bizitzen zen. Olarran eta Magefesan egiten zuten behar batez ere. Alfen emakumeek zein gizonek egiten zuten lan eta seminarioan tailer bat zegoen emakumeentzat.

18. Ezkontza eta eztei-bidaia

- **Erref**: DER-021/033
- **Iraupena**: 0:01:58. **Hasi**: 01:03:08. **Bukatu**: 01:05:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:
Derioko elizan ezkondu zen eta Artxandan ospatu zuten ezkontza. Enrikek, bere senarrak, furgoneta zeukan eta ezkonbidaiako lehen gaua Santanderren pasatu zuten. Gero, Galiziara eta Portugalera joan ezinik gelditu ziren gidabaimena iraungita eramateagatik. 2 asteko bidaia izan zen. Abuztuan ezkondu ziren. Berarentzat bidaia itzela izan zen hura. Hondartzatik ibili ziren.

19. Kangrejoak eta gereziak biltzen

- **Erref**: DER-021/034
- **Iraupena**: 0:01:35. **Hasi**: 01:05:06. **Bukatu**: 01:06:41
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Itsasoa » Arrantza motak » Harraldeko arrantza

Laburpena:
Karramarro pila bat harrapatu eta egosita jaten zituzten. Siesta egin barik joaten zen karramarro bila: 50-60 inguru hartzen zituen, batez ere, goiko errekan. Alboko etxeko gereziak hartzen zituen, goxoagoak zirelako.

20. Ogia eta labesua

- **Erref**: DER-021/036
- **Iraupena**: 0:02:41. **Hasi**: 01:06:41. **Bukatu**: 01:09:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Labesuan (labeko sua) egiten zen ogia. Bere izekok labe txiki baten egiten zuen ogia, hango hiru baserrientzat (Garaigoiko, Garaibeko eta Garaierdiko). Artoa zegoenean, labe handian madariak eta sagarrak ere erretzen zituzten. Irina egiteko, artoa erre eta errotara eramaten zuten.

21. Esnea saltzen

- **Erref**: DER-021/037
- **Iraupena**: 0:01:18. **Hasi**: 01:09:22. **Bukatu**: 01:10:40

• **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

• Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Untxiak eta arrautzak etxerako izaten zituzten; hala ere, baten bat saltzen zuten inoiz. 9-10 behi zituzten eta esnea saltzen zuten. Berak Aldekoneko tabernan kantinak jasotzen zituen eta etxera eramaten zituen bueltan, jolas-orduan edota arratsaldez. Aurrerago amak asto bat erosi zuen eta berak jasotzen zituen. Kantina bakoitzak bere izena zeukan.

22. Garia, ortua, indaba...

• **Erref**: DER-021/038
• **Iraupena**: 0:02:24. **Hasi**: 01:10:40. **Bukatu**: 01:13:04
• **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

• Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
• Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Batez ere garia izaten zuten etxean. Gari-jotzeko makina pasatzen zen baserri guztietatik. Artoa eta indabak ere bazituzten. Baserritarren artean elkarri laguntzen zioten. Kanpako lurra ez zen oso ona, beheko lurra eta alboko lurrak, ordea, bai.

23. Txerria hil eta auzokoen artean banatu

• **Erref**: DER-021/039
• **Iraupena**: 0:02:10. **Hasi**: 01:13:04. **Bukatu**: 01:15:14
• **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

• Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
• Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:
Bi txerri hiltzen ziren urtero Gabonak baino lehenago. Txerria etxerako zen. Okela gatzetan sartuta mantentzen zen; gatza kendu, sikatu eta eskegi egiten zuten. Odolosteak egiten zituzten. Aza orri batean, odolosteak, saiheskiak eta abar sartzen zituzten eta auzokideei ematen zieten: batzuek dirua ematen zuten eta beste batzuek jateko jeneroa.

24. Urte berria iritsi aurreko ospakizunak

• **Erref**: DER-021/040
• **Iraupena**: 0:02:06. **Hasi**: 01:15:14. **Bukatu**: 01:17:20
• **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

• Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak

Laburpena:
<p>Urte berri egunean, baserrietatik gabon-eskean aritzen ziren. 12 bat batzen ziren

kantatzeko: "Txarri belarri, dekonak ez dekonari, nik ez dekot eta eman niri". Txokolatea eta gailetak ematen zizkieten.</p>

25. Esnea eta esnegaina

- **Erref**: DER-021/041
- **Iraupena**: 0:01:31. **Hasi**: 01:17:20. **Bukatu**: 01:18:51
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Gazta ez zuten egiten, ez zuten ardirik eta behi-esne gehiena saldu egiten zen. Esnegaina (nata) gorde egiten zen eta azukreagaz nahastuz bokadiloa egin. Gurina ez zuten egiten. Esnegaina bizkotxoa egiteko ere erabiltzen zen. Berak denetarik jaten zuen.

26. Zaldiak eta idiak

- **Erref**: DER-021/042
- **Iraupena**: 0:00:54. **Hasi**: 01:18:51. **Bukatu**: 01:19:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:
Ez zuten zaldirik ez idirik. Zekorrak saldu egiten ziren diru gehiago ematen zutelako. Behi zaharrak eta esne gutxikoak soroan lan egiteko erabiltzen ziren.

27. Bi kanta

- **Erref**: DER-021/045
- **Iraupena**: 0:02:10. **Hasi**: 01:22:57. **Bukatu**: 01:25:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak

Laburpena:
Bi kanta abesten ditu. Ohitura izan da etxean umeei kantatzea.

28. Ahizpak zaintzen

- **Erref**: DER-021/046
- **Iraupena**: 0:02:04. **Hasi**: 01:25:07. **Bukatu**: 01:27:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Bera ahizpak baino zaharragoa zenez, haiekin jolasten zen eta zaindu egiten zituen. Ahizpa bat arroparekin lepoan lotzen zuen ez jausteko bera jolasten zen bitartean.

Behin etxeko portalean ahizpa jausi zitzaion lepotik. Aurrerago auzokide batek kanasta bat eman zion eta handik aurrera umea hor sartuz libreago sentitzen zen. Ahizpa gazteena jaio zenean, berak ia 19 urte zituen eta senarrarekin eramaten zuen paseatzera.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-27

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com